

FICIL nostājas ziņojums nr. 4

Ārvalstu investoru padomes Latvijā nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

2020. gada 10. septembris

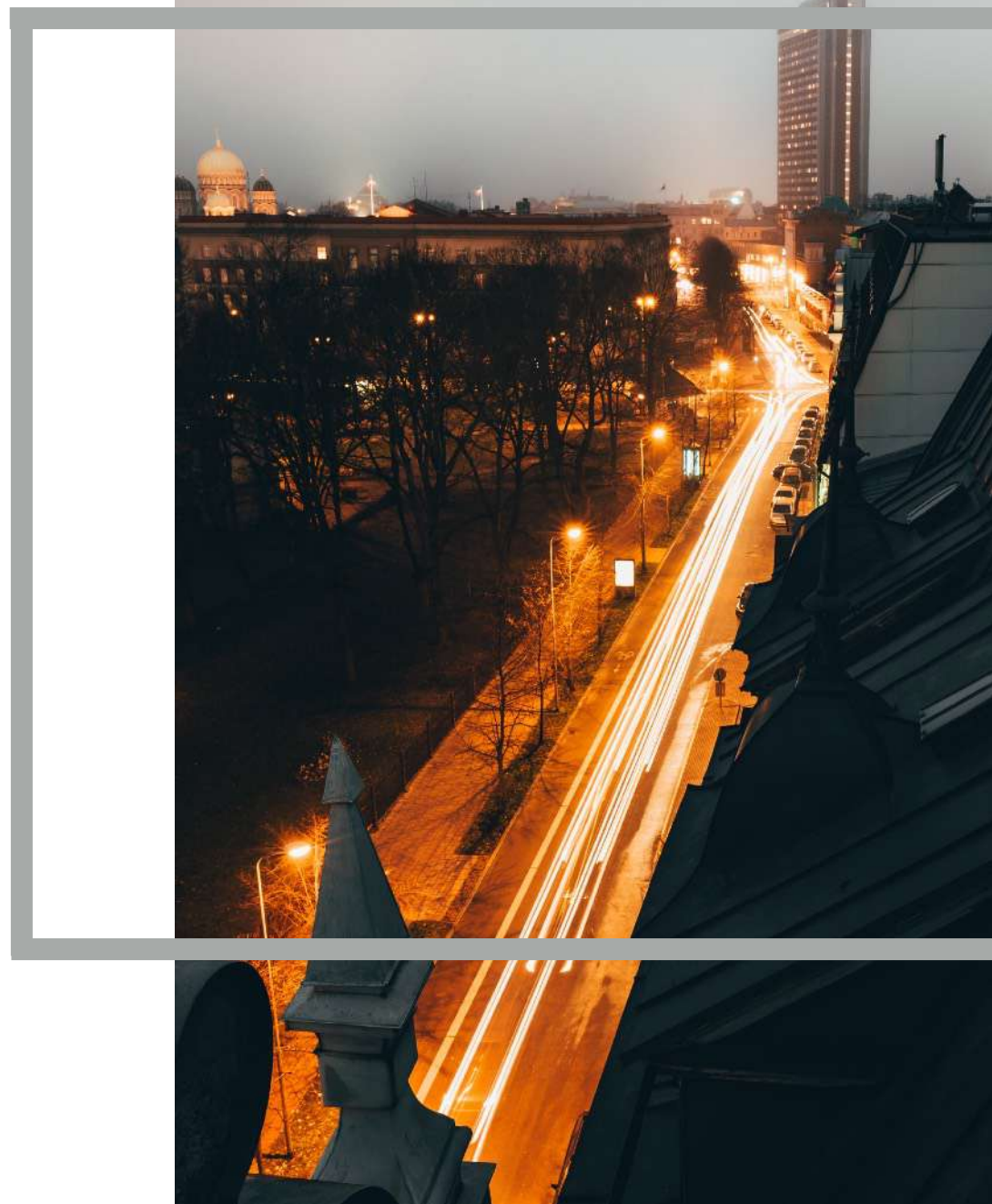
www.ficil.lv

Kopsavilkums

Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk - FICIL) uzmanīgi seko līdzi izmaiņām nodokļu politikas pamatnostādņēs, ņemot vērā, ka tas ir nozīmīgs uzņēmējdarbības vides konkurētspējas veicinošs aspekts. Latvija Doing Business 2020 ziņojumā atrodas 19. vietā, kas Baltijas valstu vidū ir viszemākā pozīcija, liels uzsvars tiek likts uz “nodokļu maksāšana” sadaļu, kur tiek minēts, ka Latvija ir palielinājusi nodokļu slogu.¹

Covid-19 krīze maina nodokļu reformas situāciju, kā arī kalpoja kā “stresa tests” Latvijas nodokļu sistēmai. Ir vairākkārt izgaismoti nodokļu režīmi, kas atstāj maksātājus neaizsargātus ārkārtas situācijās. Ņemot vērā piedāvātos atbalsta instrumentus, rodas jautājums, kad valsts budžeta ieņēmumi mazināsies – caur ko tiks papildināta valsts nodokļu bāze? Vai tas notiks efektīvāk cīnoties ar ēnu ekonomiku, vai tas notiks caur nodokļu likmju paaugstināšanu?

Galvenais jautājums paliek nemainīgs – ko cenšamies panākt ar nodokļu politikas reformu? Nodokļu sistēmas prognozējamības un stabilitātes jautājums jau ilgstoši ir aktuāls. Uzņēmēji plāno darbību konkrētās valstīs vairāku gadu griezumā, ir svarīgi nodrošināt paļāvību un stabilitāti attiecībā uz nodokļu politikas attīstību, likmēm un administrēšanu.

Nepieciešams atjaunot padziļinātu diskusiju par to kā piemērot Latvijas nodokļu sistēmu pasaules tendencēm. FICIL ir sniedzis komentārus par tiešiem un netiešiem nodokļiem, izņemot valsts sociālo apdrošināšanas reformas caurskatīšanu, jo FICIL uzskata, ka šis jautājums jāizvērtē neatrauti ar visu labklājības un veselības aprūpes sistēmu. Viena pozīcija ir plāns, bet pavisam cits jautājums ir realitāte, FICIL sniedz objektīvu novērtējumu esošās situācijas ietvaros, bet ir nepieciešama plašāka analīze par nodokļu sistēmas pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem.

FICIL vēlas uzsvērt paredzamas, stabilas, vienkāršas un konkurētspējīgas nodokļu politikas nozīmīgumu jebkuras valsts mērogā. Lai veicinātu turpmāku nodokļu sistēmas attīstību ļoti svarīgi detalizēti apzināt esošās nodokļu sistēmas priekšrocības un trūkumus. Mūsuprāt, būtu nepieciešams profesionāls "Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.-2021. gadam" novērtējums, koncentrējoties uz iepriekšējās reformas mērķu sasniegšanu un darbību analīzi.

Vēl viens nozīmīgs aspekts nodokļu politikas ietvaros ir ēnu ekonomikas sektora mazināšana. Pētījums Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs norāda, ka Latvijā ēnu ekonomikas līmenis Latvijā ir 23,9 % no IKP.² Ēnu ekonomika var izpausties dažādi, sākot ar "aploksņu" algām un beidzot ar darbinieku skaita neuzrādīšanu. Dotajā brīdī cīņā ar ēnas ekonomiku gulstās tikai uz VID pleciem, taču bieži vien bez pārresoru kopējam aktivitātem ar šo nebūs pietiekoši. Atbildīgajām valsts iestādēm ir jāizmanto proaktīva pieeja šīs problēmas risināšanai, ar konkrētu rīcības plānu un ciešu sadarbību publiskā sektora ietvaros. Nodokļiem ir jābūt relatīvi vienkārši administrējamiem, lai vairāk cilvēki iznāktu no "pelēkā" sektora. Nodokļu aplikšanai un atvieglojumiem ir jābūt rūpīgi izvērtētiem un sabalansētiem, lai veicinātu ētisku rīcību nevis izvairīšanas darbības.

Saturs

Lai veicinātu konkurētspējīgas uzņēmējdarbības vides veidošanos Latvijā un palielinātu Latvijas starptautisko pievilcību paredzamas ilgtermiņa nodokļu politikas perspektīvā, kā arī lai sasniegtu izaugsmes līmeņus, kas paredzamā nākotnē nodrošinātu Latvijas ekonomikas izlīdzināšanos ar OECD valstu ekonomikas procesiem, FICIL sniedz detalizētus priekšlikumus arī makroekonomikas un nodokļu politikas uzlabošanai Latvijā. Gatavojoties 2021. gada nodokļu reformai, FICIL priekšlikumus ir sniedzis četrās sadaļās:

Iedzīvotāju ienākuma
nodoklis, valsts sociālās
apdrošināšanas obligātās
iemaksas, solidaritātes
nodoklis, mikrouzņēmumu
nodoklis

Uzņēmumu ienākuma
nodoklis, valsts sociālās
apdrošināšanas obligātās
iemaksas, solidaritātes
nodoklis un
mikrouzņēmumu nodoklis

Pievienotās vērtības
nodoklis, akcīzes nodoklis,
muitas nodoklis, izložu un
azartspēļu nodoklis

Nodokļu administrēšana

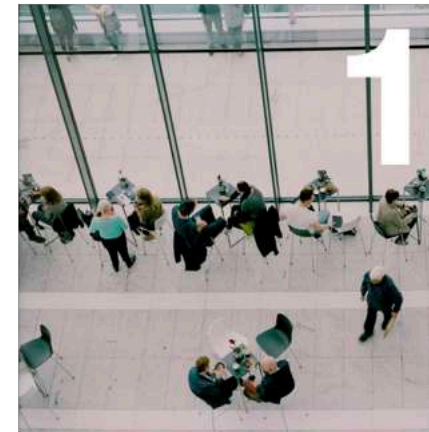

Atsauces

- 1 <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf>
- 2 <https://www.sseriga.edu/shadow-economy-index-baltic-countries>

Rekomendācijas pa grupām

Iedzīvotāju ienākuma
nodoklis, valsts sociālās
apdrošināšanas obligātās
iemaksas, solidaritātes
nodoklis, mikrouzņēmumu
nodoklis

1.grupa	Problēma	Risinājums
PRIORITĀTE A		
1	IIN un VSAOI. Dažādu mazo pakalpojumu sniedzēju atrašanās pelēkajā zonā, par darbu, t.sk., piepelnoties papildus pamatdarbam, veicot īslaicīgus gadījuma darbus, netiek maksāti IIN un VSAOI. Piemēram, ir IT speciālisti, kā arī konsultanti, kas strādā algotu darbu un personu darba līgumā nav noteikts, ka viņi paralēli nedrīkst strādāt citur- viņi piepelnās sniedzot maza apjoma pakalpojumus. Algas nodokļi potenciāli netiek maksāti par ienākumu, ko persona saņem ārpus pamatdarba, jo to aprēķināšana un deklarēšana ir sarežģīta.	Noteikt vienu vienotu režīmu visiem īslaicīga maza apmēra pakalpojuma sniedzējiem, kas veic darbu paši ar savām spējām. Paplašināt esošos vienkāršota nodokļu maksāšanas režīmu, lai iesaistītu nodokļu maksāšanā tādus nodokļa maksātājus, kā aukles, frizieri, fotogrāfi, apkopēji, dizaineri u.c. Atlīdzībai piemēro zemu likmi, piemēram 10%, neatskaitot saimnieciskās darbības izdevumus. Klienti šo atlīdzību izmaksā bankas kontā, kopējais atlīdzības apmērs, kas pakļauts šādam režīmam, nedrīkst gadā pārsniegt PVN sliekšni (40 000 gadā).

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

2	IIN, VASOI. Diferencētā neapliekamā minimuma (DNM) piemērošana ir sarežģīta un nesasniedz mērķi atbalstīt mazo algu saņēmējus un ģimenes ar bērniem (piemēram, nav iespēja izmantot likumā paredzētos atvieglojumus). Esošais algas nodokļu regulējums: 1) subsidē lētā darbaspēka ekonomikas saglabāšanos un kavē virzību uz augstākas pievienotās vērtības un augstāka atalgojuma ekonomiku; 2) kropļo konkurenci starp "aplokšņu algu" maksātājiem un uzņēmumiem, kas, strādājot vienā tirgū, maksā atalgojumu nomaksājot darba nodokļus pilnā apmērā.	Pārskatīt neapliekamā minimuma apmēru un tā piemērošanu. Nepieciešams noteikt fiksētu neapliekamo minimumu vai vienkāršot algu aprēķinu, atceļot DNM un ieviešot vairākas progresivitātes pakāpes.
3	IIN un VSAOI. Esošā darbaspēka nodokļu aprēķināšanas sistēma daudziem nodokļu maksātājiem ir grūti izprotama. Pārāk sadrumstalotas attaisnoto izdevumu normas, kas ir sarežģīti piemērojamas un izprotamas. Dažādu attaisnoto izdevumu klases un limiti nerada vienlīdzīgas iespējas visiem nodokļu maksātājiem.	Vienkāršot aprēķināšanas sistēmu IIN, sociālajām iemaksām un solidaritātes nodoklim. Solidaritātes nodokli būtu jāapvieno ar IIN. Noteikt nemainīgu neapliekamo minimumu atkarībā no gada ienākuma lieluma. Padarīt attaisnoto izdevumu piemērošanas kārtību vienkāršāku, nosakot vienādu limitu visām izmaksām ik gadu, piemēram, 10% no gada bruto apliekamā ienākuma katrai personai attiecībā uz visām izdevumu kategorijām.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

4	IIN. Ja Latvijas nerezidents pārdod NĪ Latvijas uzņēmumam, tad uzņēmums ietur 3% IIN no darījuma vērtības un nerezidentam nav iespējams izvairīties no nodokļu nomaksas, jo nodokli jāietur ienākuma izmaksas brīdī. Tajā pašā laikā, ja nerezidents ir tādas valsts rezidents, ar kuru Latvija ir noslēgta Konvencija, atsevišķos gadījumos nerezidents var atgūt samaksāto nodokli, iesniedzot apstiprinātu rezidenta apliecību VID. Savukārt, ja nerezidents gūst ienākumu no NĪ vai citu kapitāla aktīvu atsavināšanas no fiziskās personas, kura nav saimnieciskās darbības veicēja, tad nerezidentam pašam ir jāaprēķina nodoklis no šā ienākuma un jāiesniedz VID deklarāciju par ienākumu no kapitāla. Pastāv ļoti augsts risks, ka nodoklis netiks samaksāts, jo nepastāv kontroles mehānisms, kādā veidā VID var nodrošināt pienākumu nodokļa samaksu veikt.	Jāparedz kontroles mehānisms darījumos starp nerezidenti un fiziskajām personām (Latvijas rezidenti), kas mazinātu izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Kontroles mehānisma ietvaros var ieviest pārbaudes par nodokļa samaksu pie notāra vai zemesgrāmatā, neuzliekot notāram vai zemesgrāmatas reģistram veikt faktisku nodokļa ieturēšanu vai samaksu, bet par priekšnoteikumu reģistrācijas apstiprināšanai noteikt apliecinājuma no VID iegūšanu par faktisko nodokļu nomaksu.
5	IIN. Nesaskanības UIN un IIN likumā, ja nerezidents atsavina NĪ citam nerezidentam	Pielīdzināt IIN likumā noteiktās normas UIN likumam, ja notiek NĪ atsavināšanai 2 nerezidentu starpā. Proti, pārdevējs var izvēlēties piemērot IIN 20% apmērā no peļņas, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, nevis piemērot 3% nodokli no darījuma vērtības.
6	IIN un VSAOI. Par iedzīvotāju ienākuma nodokli – 9.pants Pašreizējais darba devēja dāvanas apmērs nav atbilstošs Latvijas ekonomiskajai situācijai. Ar nodokli neapliekamā darba devēja dāvana EUR 15 ir neatbilstoši maza un to būtu nepieciešams palielināt.	Pārskatīt ar nodokli neapliekamo darba devēja dāvanas apmēru gadā darbiniekam. Atteikties no darba devēja dāvanas limita –piesaistot to pie darbinieku ilgtspējas pasākuma sastāvdaļas.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

7	IIN. Par iedzīvotāju ienākuma nodokli – 8. pants Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība 18.³ 4 punkts Nav skaidra definīcija, kas ir "darbinieka labumi" un uz "labumiem" attiecināmais nodoklis ir sarežģīti aprēķināms. Šobrīd darbinieku atlaides ir pielīdzināmas labumiem un tiek apliktas ar IIN un sociālo nodokli, taču uzņēmumi atlaides piešķir, lai darbinieki iepazītu savus produktus, būtu zinoši un dalītos ar savu pozitīvo pieredzi. Piešķirtā atlaide nav labums, kas būtu pielīdzināms darba samaksai. Ar nodokļiem aplikamie "labumu" daļa ir ļoti sarežģīti aprēķināma un bieži nav iespējams to attiecināt uz konkrētu darbinieku.	Pārskatīt labumu definīciju, ņemot vērā tirgus situāciju un darba devēju labumu grozus. Izskatīt iespējas izveidot vienkāršāku nodokļu uzskaites/ aprēķināšanas veidu. Nepieciešami MK noteikumi, kur ir precizēts, kas ir labums un kas nav.
8	IIN. Ārvalstu investoru nodokļu sloga līdzsvarošana	Noteikt, ka 10% no Latvijā maksājamiem nodokļiem peļņas sadales gadījumā ir ieturamais IIN, lai būtu iespēja ārvalstu nodokļu rezidentiem ieskaitīt savā vietējā IIN.
9	IIN. Izīrējot vai iznomājot nekustamo īpašumu fiziskai personai ir iespēja izmantot IIN likumā noteikto iespēju neregistrēt VID saimniecisko darbību un piemērot 10% IIN likmi, neatskaitot izdevumus. Ja īpašums atrodas ārvalstī, VID prakse rāda, ka ienākums uzrādāms gada ienākumu deklarācijas D2 pielikumā un tam tiek piemērota progresīvā IIN likme. Praktiski nav	Precizēt IIN normatīvus par izīrējamā vai iznomājamā nekustamā īpašuma atrašanos Latvijā vai ārvalstīs, kā arī skaidri norādīt iespējamo IIN piemērošanas režīmu.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	iespējams piemērot 10% likmi un rodas diskriminācija dēļ īpašuma atrašanās vietas, kam ES un konvencijas valstu ietvaros nevajadzētu rasties.	
(9) komentārs	Pēc sarunām ar Finanšu ministriju efektivitātes nolūkos 9. punkts šobrīd izņemts no darba kārtības.	
10	IIN. Saskaņā ar Likuma par IIN 11. panta 3.2. daļu, saimnieciskās darbības izdevumu veidi, kuri ir iekļaujami pilnā apmērā ir t.sk. "darba alga un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem". Saskaņā ar 2018. gada 30. oktobra MK noteikumiem Nr. 662 izdevumos iekļauj arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ko fiziskā persona maksājusi par sevi kā par pašnodarbinātu personu.	Papildināt Likuma par IIN 11. panta 3.2. daļas pirmo punktu: 1) darba alga un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (t.sk par sevi kā par pašnodarbinātu personu), tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem;
11	EDS funkcionalitāte (IIN). Uzņēmuma grāmatvedim nav iespējas pārnecināties par darbinieku (ārvalstnieku rezidences statusu Latvijā. Tāpat nav iespējas iegūt informāciju par konkrētiem rezidences statusa periodiem un rezidences valstīm.	Ieviest EDS sadaļu, kur būtu pieejama informācija par darbinieku (ārvalstnieku) rezidences statusu, rezidences periodus un rezidences valstis.
12	EDS funkcionalitāte (IIN). EDS sistēma automātiski ģenerē IIN pārmaksu Fiziskās personas Gada ienākumu deklarācijās (kas veidojas VSAA sadalot Solidaritātes nodokli), gadījumos, kad algotā darba ienākums nav ar nodokli apliekams Latvijā. Nodokļa maksātājam (fiziskai personai) nav iespējas izveidot korektu Gada ienākumu deklarāciju.	Precizēt Gada ienākumu deklarāciju automātiskos iestatījumus.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

13	EDS funkcionalitāte (IIN). Gadījumos, kad uzņēmumā ir vairāki simti darbinieku, grāmatvedim ir ierobežota iespēja filtrēt nepieciešamos Algas nodokļu grāmatiņu datus (piemēram, ar mērķi saprast, kuram darbiniekam piemērojama progresīvā IIN likme un kuram 23% IIN likme).	EDS Algas nodokļu grāmatiņas sadaļā ieviest <i>sort</i> funkciju, radot iespēju ātri un ērti apskatīties, kuram darbiniekam piemērojama progresīvā likme un kuram tikai 23% IIN likme. Izveidot iespēju lejuplādēt Algas nodokļu grāmatiņu datus <i>Excel</i> failā.
14	EDS funkcionalitāte (IIN). Fiziskā persona, iesniedzot savu Gada ienākuma deklarāciju, var piemērot attaisnotos izdevumus par medicīnas un izglītības izdevumiem gan par sevi, gan par saviem ģimenes locekļiem. Gadījumā, kad šī persona iekļauj savos izdevumus arī ģimenes locekļa izdevumus, tad šis ģimenes loceklis par to neuzzin. Kad šis ģimenes loceklis iesniedz savu Gada ienākumu deklarāciju, VID to izskatot, norāda, ka tā sastādīta nekorekti un ka daļa no iekļaujamās izdevumu summas jau ir izmantota.	Ieviest brīdinājumu par attaisnoto izdevumu iekļaujamās summas izlietojumu.

Rekomendācijas pa grupām

Uzņēmumu ienākuma
nodoklis, valsts sociālās
apdrošināšanas obligātās
iemaksas, solidaritātes
nodoklis un
mikrouzņēmumu nodoklis

2. grupa	Problēma	Risinājums
PRIORITĀTE A		
1	UIN. Transfertcenas un korekcija par palielinātiem procentiem. UIN likums paredz, ka apliekamajā bāzē ir iekļaujama transfertcenu korekcija un korekcija par palielinātajiem procentu maksājumiem. Iepriekšējā UIN likuma (kas bija spēkā līdz 31.12.2017) bija atrunāts, ka gadījumos, kad uzņēmumam būtu veicamas abas korekcijas, apliekamais ienākums bija jāpalielina tikai par vienu no korekcijām – par lielāko. Jaunais UIN likums šādu normu neparedz, kas var rezultēties dubultā nodokļa maksāšanā par vienu un to pašu procentu izdevumu apmēru.	Noteikt, ka gadījumā, ja nodokļa maksātājam rodas palielinoša korekcija gan no tirgus cenu neievērošanas, gan no palielinātiem procentu izdevumiem, nodokļa maksātājam ir nepieciešams veikt UIN maksājumu no lielākās no šīm pozīcijām.
2	UIN. Dubulta nodokļu aplikšana pie transfertcenu korekcijas starp diviem uzņēmumiem	Paredzēt uzņēmumam veikt pretkorekciju (<i>corresponding adjustments</i>), ja otra puse ir

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

		samaksājusi nodokli par transfertcenu korekciju.
3	UIN Transfertcenas korekcija. Ņemot vērā UIN likuma 4. panta 9. daļā minēto nodokļa maksātājam ir jānosaka UIN apliekamā bāze objekta vērtību, dalot ar koeficientu 0,8, lai iegūtu bruto bāzi. Šis regulējums attiecas arī uz starpību, ja darījumi starp saistītajiem uzņēmumiem nav veikti ņemot vērā tirgus principu, kas būtu spēkā starp neatkarīgām personām. Šī starpība būtībā ir jau bruto bāze (negūtā peļņa pirms nodokļa nomaksas). Tādējādi, to atkārtoti dalot ar koeficientu 0,8, tiek veikta mākslīga apliekamās bāzes palielināšana.	Pārskatīt situācijas, kurās ir vai nav nepieciešams piemērot koeficientu 0,8.
4	UIN. VID ieskatos ārvalstu uzņēmumu pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā nav tiesīgas samazināt ar UIN apliekamo ienākumu bāzi par saimnieciskās darbības izmaksām, kas saistītas ar pakalpojumiem, procentu maksājumiem par aizdevumiem utt., kas saņemti no nerezidenta, kura pastāvīgā pārstāvniecība tā ir. Tām rodas papildus nodokļu slogs 0,2/0,8 apmērā. Tas ir pretrunā (i) LR valdības līgumiem par ieguldījumu veicināšanu un savstarpēju aizsardzību, (ii) Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, (iii) ES Tiesu judikatūrai un (iv) ESAO autorizētajai pieejai ienākumu un izmaksu attiecināšanā uz pastāvīgo pārstāvniecību (filiāli), un padara filiāli par nepievilcīgu uzņēmējdarbības formu Latvijā.	Papildināt UIN normatīvus, norādot, ka lai noteiktu pastāvīgās pārstāvniecības apliekamo ienākumu nepieciešams filiāli izdalīt no pārējā uzņēmuma kā hipotētisku neatkarīgu uzņēmumu, kas ar pārējo uzņēmumu būs saistītas personas un piemēros transfertcenu principus atbilstoši ESAO vadlīniju piedāvātajām metodēm un rīkiem. Ir nepieciešams ieviest tādu patstāvīgo pārstāvniecību regulējumu, kas novērš nerezidentu diskriminēšanu saimnieciskās darbības izdevumu noteikšanā salīdzinājumā ar uzņēmējiem, kas šeit darbojas kā atsevišķas juridiskas vienības.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

5	UIN - transfertcenas. Atbilstoši savai likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.² panta interpretācijai, pie kontrolētiem aizdevuma un/vai aizņēmuma darījumiem VID par kontrolētā darījumu summu uzskata arī aizdevuma/aizņēmuma pamatsummu. Tas ir pretrunā ar grāmatvedības loģiku. Turklāt likuma anotācijā bija paredzēts, ka tikai apmēram 200 uzņēmumiem būs automātiski jāiesniedz transfertcenu dokumentācija pretstatā vairāk kā 2 000 uzņēmumiem sakarā ar minēto VID interpretāciju. Šāds administratīvais slogs un saistītās izmaksas nepastāv citās valstīs un noteikti negatīvi iespaido investīciju lēmumus.	Papildināt MK noteikumus Nr.677, likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.² pantu vai Ministru kabineta noteikumus Nr.802 nosakot, ka par kontrolēto darījumu summu uzskatāmas tikai tās darījumu vērtības, kas atstāj ietekmi uz nodokļu maksātāja peļņas vai zaudējumu pārskatu. Aizdevumu/aizņēmumu darījumu gadījumā tā būtu tikai aprēķināto (samaksāto) procentu summa.
6	UIN. Latvijas uzņēmumu grupas, kas sagatavo konsolidēto gada pārskatu, uzņēmuma grupas ietvaros nevar dalīt reprezentācijas izdevumus. Ierobežojums spēkā arī gadījumā, kad grupas uzņēmums veic administratīvo funkciju, sniedzot pakalpojumus citiem grupas uzņēmumiem, un, attiecīgi pakalpojumu sniedzēja uzņēmumā ir lielākais darbinieku skaits. <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums - 8.pants</i> Personāla ilgtspējas pasākumu skaidrojums ir par šauru un neakceptē personāla ilgtspējas pasākumus dažādos organizācijas līmeņos, kas raksturīgi lielajiem uzņēmumiem, kur personāla pasākumi ne vienmēr tiek organizēti visiem darbinieku līmeņiem un reģionālajām grupām vienlaicīgi, darba organizācijas specifikas dēļ.	Piešķirt nodokļa atvieglojumu uzņēmumu grupai, kas iesniedz nodokļu autoritātei konsolidēto gada pārskatu, ļaujot grupai katru gadu izvēlēties vienu no uzņēmumiem, kurā piemēro kopējo reprezentācijas izdevumu 5% atvieglojumu, kas attiecināma uz visiem Latvijā esošajiem darbiniekiem grupā, t.i., kopējās reprezentācijas izdevumu izmaksas un personāla ilgtspējas izdevumu izmaksas var rēķināt kā 5 % no kopējā grupas darbinieku algu fonds Latvijā- atsevišķi jānorāda to gada pārskatā. Varianti: - Izmantot kopēju uzņēmumu darbinieku skaitu - Atsevišķs pakalpojums

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

6A	UIN un IIN. Darbinieku mobilitātes veicināšana (dienesta viesnīcas/ transports) gadījumos, kad nepieciešams piesaistīt darba ņēmējus no citām pilsētām/ reģioniem.	Ar algas nodokļiem un UIN nav apliekami: a) darba devēja maksājumi, ar kuriem tiek segti darbinieku īres izdevumi, ja darbinieka pastāvīgā dzīvesvieta ir citā pilsētā vai reģionā; b) transporta izdevumi nokļūšanai darbā un mājās reģionā vai citā pilsētā, kurus sedz darba devējs no saviem līdzekļiem.
7	UIN Pastāvīgās pārstāvniecības. Šobrīd ir neskaidrības par MK noteikumu Nr. 677 "UIN likuma piemērošanas noteikumu" 22.-24. punkta piemērošanu. Nav skaidrs regulējums par attaisnojuma dokumentiem, kādi ir pietiekami, lai pamatotu pastāvīgās pārstāvniecības izdevumus (tikai ārējie, vai arī iekšējie attaisnojuma dokumenti). Tāpat nav skaidra praktiska piemērošana MK noteikumu Nr. 677 24. punkta atrunātajiem 10%. Līdz ar to nodokļu maksātājiem veidojas atšķirīgas interpretācijas un izpratnes.	Turpināt sniegt skaidrojumus par UIN piemērošanu pastāvīgajām pārstāvniecībām, nodrošinot sistēmisku pieeju un nediskriminēšanu salīdzinot ar Latvijā reģistrētām komercsabiedrībām (ES Līguma pārkāpums)
8	UIN Pastāvīgās pārstāvniecības. UIN likumā nav pietiekams skaidrojums, kā tiek novērsta dubultā UIN aplikšana situācijā, kad Latvijā atrodas galvenais uzņēmums ar pastāvīgajām pārstāvniecībām ārpus Latvijas un pastāvīgajām pārstāvniecībām rodas ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, kas attiecīgajā valstī tiek aplikti ar UIN. Ņemot vērā šī brīža UIN likuma regulējumu minētajā gadījumā par attiecīgajiem ar saimniecisko darbību nesaistītiem izdevumiem UIN tiks samaksāts divas reizes – jurisdikcijā, kur atrodas pastāvīgā pārstāvniecība un Latvijā.	Izstrādāt grozījumus UIN likumā.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

9	UIN Reorganizācija. Reorganizācijas gadījumā, kad vienu grupas uzņēmumu pievieno otram, nodokļu maksātājam nav tiesību samazināt ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto dividendu apmēru tādā apjomā, ja pievienotais uzņēmums taksācijas periodā ir guvis ienākumu no tādu tiešās līdzdalības akciju atsavināšanas, kuru turēšanas periods ir mazāks par 36 mēnešiem. Reorganizācijas rezultātā šis turēšanas periods neturpinās, bet gan atsākas no nulles.	Ja reorganizācija notiek grupas ietvaros, piemēram, tiek apvienoti 2 meitas uzņēmumi, būtu samērīgi 36 mēnešus skaitīt saliktā kārtībā. Reorganizācijas gadījumā ir nepieciešams nodrošināt, ka notiek pilnīga visu tiesību un saistību pāreja.
10	UIN Reorganizācija. UIN likumā nav atrunāta UIN piemērošana situācijā, kad notiek pārrobežu reorganizācijas. Piemēram, Latvijas sabiedrībai tiek pievienota māsas sabiedrība Igaunijā vai Lietuvā. Šajā situācijā būtiski atrunāt UIN piemērošanu peļņas sadalei, kas nopelnīta Igaunijas/Lietuvas sabiedrībā pirms pievienošanās Latvijas sabiedrībai, un par kuru šajā valstī ir samaksāts UIN, lai novērstu dubulto aplikšanu ar nodokli. Attiecībā uz pārrobežu reorganizācijām tāpat nav atrunātas UIN sekas situācijā, kad Latvijas sabiedrība pievienojas sabiedrībai ārpus Latvijas un Latvijā netiek saglabāta pastāvīgā pārstāvniecība, kas pārņemtu pievienojamās Latvijas sabiedrības aktīvus un saistības.	Izstrādāt grozījumus UIN likumā, jāprecizē regulējums.
11	UIN Reorganizācija. Iepriekš norādītais jautājums ir aktuāls arī situācijā, kad uzņēmumam pirms likvidācijas pārrobežu apvienošanas gadījumā, ir pievienota ārvalsts uzņēmumu daļa (piem., pamatkapitāls vai iepriekšējo periodu nesadalītā peļņa). Saskaņā ar UIN likuma 7. panta	Izstrādāt grozījumus UIN likumā, jāprecizē regulējums.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	ceturto daļu noteikts - kā nosacītās dividendes ir uzskatāma arī likvidācijas kvota. Līdz ar to nepieciešams precizējums, vai šādā gadījumā ir iespējams izmaksāt dividendes vai saņemt likvidācijas kvotu bez nodokļa, jo ārvalstīs nodoklis no šīm pozīcijām jau ir nomaksāts.	
12	UIN Reorganizācija. Apvienošanās kā reorganizācijas veids paredz jaunu daļu izlaišanu arī situācijā, kur īpašnieku struktūra nemainās (piemēram, vienam īpašniekam pilnībā pieder abas sabiedrības). Komerclikums neparedz obligātu jaunu daļu izlaišanu, kamēr atbilstoši UIN likuma definīcijām tā ir paredzēta. Šobrīd nav skaidrs, cik būtiski ir jaunu daļu izlaišana, jo faktiskā ietekme uz nodokļu piemērojamu nav (jo var tik izlaista viena daļa EUR 1 vērtībā, lai izpildītu UIN likuma definīciju).	Izstrādāt grozījumus UIN likumā, jāprecizē regulējums.
13	UIN Reorganizācija. Šobrīd nav atrunāta UIN piemērošana UIN likuma Pārejas noteikumiem (piemēram, vecā nesadalītā peļņa, uzkrājumi, šaubīgie debitori) situācijās, kad notiek uzņēmumu sadalīšanās vai apvienošanās. Piemēram, pie uzņēmumu sadalīšanas, var tikt sadalīti uzkrājumi, šaubīgie debitori un uzkrājumi šaubīgiem debitoriem, kas veidoti līdz 2018. gadam. UIN likums neparedz, vai tiesības samazināt apliekamo bāzi pāriet uz nodalīto uzņēmumu, uz kuru ir nodalīta arī daļa no minētajām pozīcijām, kas dod tiesības apliekamās bāzes samazinājumam. Tāpat šobrīd UIN deklarācijā nav veida, kā atspoguļot šādu aktīvu (tiesību) un saistību (pienākumu)	Papildinājumi Metodiskajos norādījumos, UIN deklarācijas formas precizēšana

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	nodošanu.	
14	Cash pool. Neskaidrības skaidrojumā par cash pool finansēšanas mehānismu starp grupas uzņēmumiem. Mūsuprāt, grupas konta darījumi tikai daļēji atbilst UIN likuma 1. panta 4.daļas aizdevuma definīcijai, jo neparedz naudas līdzekļu atmaksu noteiktā laikā un kārtībā. Naudas atlikums grupas kontos pie Cash pool mainās nepārtraukti (tiek palielināts par ienākošajiem naudas līdzekļiem un samazināts, kad tiek veikta kreditoru saistību apmaksa). Šī ir ierasta prakse, ko ārvalstu investori izmanto daudzviet pasaulē bez nodokļu sekām.	Skaidri norādīt, ka, ja uzņēmumi izmanto <i>cash pool</i> kā finansēšanas mehānismu starp grupas uzņēmumiem, tostarp izsniegti aizdevumi, šāda veida finansēšanas mehānisms netiek uzskatīts par aizdevumu saistītai personai, ja izpildās noteikti kritēriji, piemēram, 1) viens no grupas uzņēmumiem veic kases funkciju un tas ir reglamentēts līgumā starp uzņēmumiem; 2) <i>cash pool</i> līgums ir noslēgts ar kredītiestādi; 3) <i>cash pool</i> konta ietvaros notiek aktīva finanšu līdzekļu kustība, kura ir redzama ikdienas bankas izrakstos.
15	UIN. UIN likuma 8.panta piektās daļas 5.punkta atbrīvojumu par degvielas izdevumiem var nepiemērot arī Demonstrācijas auto, pat ja tas atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem un tiek izmantots saimnieciskajā darbībā.	Arī uz demonstrācijas auto attiecas atbrīvojums no UIN par degvielu, ko izmanto demonstrācijas vajadzībām. Lai to panāktu, ir nepieciešami grozījumi UIN likuma 8.panta piektās daļas 5.punkta b) apakšpunktā - pieliekot atsauci arī uz 14. panta pirmās daļas 3. punktu.
16	UIN. MK noteikumu Nr.677 75.punktā minētā formula ļauj aprēķināt parādu saistību vidējo vērtību tās pastāvēšanas laikā, bet neņem vērā šo saistību pastāvēšanas laiku no pārskata gada perspektīvas un sniedz pareizu gala rezultātu tikai tad, kad visas parādu saistības ir pastāvējušas pilnu	Veikt grozījumus MK noteikumos Nr.677 75. punktā

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	gadu. Mūsaprāt, lai noteiktu vidējo parādu saistību apjomu pārskata periodā, nodokļu maksātājam ir jāanalizē parādu saistības vērtību proporcionāli periodam, kurā ir saistības, proti mēnešu vai dienu skaitam pārskata gadā.	
17	UIN. Uzņēmumi, kuri sagatavo gada pārskatu saskaņā ar starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem un nomā pamatlīdzekļus, ir spiesti atzīt daļu no nomas maksas kā procentus.	Šādi aprēķinātos procentus neiekļaut palielināto procentu aprēķinā, nosakot to UIN likuma 11. pantā
18	UIN un PVN. UIN likumā noteikts, ka automobīlis, kura vērtība bez PVN pārsniedz EUR 50,000, ir atzīstams par reprezentatīvu automobīli. Praksē nereti vērojams, ka automobiļa vērtība dažādos veidos tiek mākslīgi samazināta, lai izvairītos no tā, ka automobīlis tiek atzīts par reprezentatīvu automobīli. Šo situāciju veicina tas, ka noteiktās vērtības EUR 50,000 pārsniegšana kaut par EUR 1 rada nesamērīgas UIN un PVN sekas, apliekot ar nodokli visu automobiļa vērtību un turpmākos ekspluatācijas izdevumus.	Iesakām UIN un PVN likumā noteikt, ka <u>tikai pārsnieguma summa</u> ir attiecīgi pieskaitāma pie izdevumiem, kas tieši nav saistīti ar nodokļa maksātāja saimniecisko darbību un par kuru nav atskaitāms priekšnodoklis. Iesakām UIN un PVN likumā noteikt, ka reprezentatīva automobiļa <u>ekspluatācijas</u> izdevumi ir attiecīgi pieskaitāmi pie saimnieciskās darbības izdevumiem un par tiem atskaitāms priekšnodoklis 50% apmērā, ja nodokļa maksātājs automobīli izmanto saimnieciskās darbības veikšanai.
19	Aktīvi, kuru izmantošanas mērķis ir mainīts (UIN). Atbilstoši UIN likuma 8. panta otrajai daļai ar UIN apliekamajā bāzē ietver to aktīvu iegādes izdevumus, kuri iegādāti, sākot ar 2018. gada 1. janvāri, un tiek izmantoti mērķiem, kas nav saistīti ar saimnieciskās darbības nodrošināšanu, un šo aktīvu uzturēšanas izdevumus. Praksē aktīvu izmantošanas mērķis var mainīties. Piemēram, tiek iegādāts NĪ, kas sākotnēji tiek izmantots ar saimniecisko	Paredzēt, kā iepriekš samaksātais UIN tiek atgūts – pilnā apmērā vai proporcionāli. Papildināt deklarācijas formu, ar iespēju atgūt pārmaksāto nodokli.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	darbību nesaistītiem mērķiem, taču uzņēmuma vadība var pieņemt lēmumu šo NĪ iznomāt vai pārdot par tirgus cenu.	
20	Ārvalstu soda naudu samērīgums (UIN). 8. panta 2. daļas 10. punktā noteikts, ka soda naudas, līgumsodi un naudas sodi ir ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, ja tie nav samērīgi. MK noteikumu Nr. 677 64. punkts nosaka, ka par samērīgām soda naudām, līgumsodiem un naudas sodiem ir uzskatāmas sankcijas, ja tās ir uzlikušas Valsts institūcijas. Tomēr citās valstīs samērīgas soda naudas saskaņā ar vietējo regulējumu var būt lielākā apmērā kā Latvijas Civillikumā skaidrots. Tā kā normu interpretācija, ko piemēro VID šī MK noteikumu skaidrojuma rezultātā, interpretējot to kā limitu, nevis skaidrojumu par principu, kas ir samērīgums, ir pretrunīga, nepieciešams precizējums.	Nepieciešams precizējums. Nepieciešami MK noteikumu skaidrojumi, VID var sniegt piemērus samērīgumam. ES valstis un konvencijas valstis. Pierādīt samērīgumu ar citiem līdzekļiem.
21	Mazvērtīgie reprezentācijas priekšmeti (UIN, PVN). MK noteikumos Nr. 677 ir minēts, ka mazvērtīgi reprezentācijas priekšmeti ir vērtībā līdz 20 EUR, savukārt PVN likumā norādīts, ka tie ir 14 EUR. Līdz ar to var veidoties situācija, kad vienam nodoklim priekšmets ir kā reprezentācijas izdevums, otram kā ar saimniecisko darbību nesaistīts.	Priekšlikums - izstrādāt vienotu pieeju izdevumu klasifikācijai UIN un PVN vajadzībām.
22	Pamatkapitāla apmērs (UIN). Atbilstoši Komerclikuma 155. pantam daļu uzcenojums nav ieskaitāms pamatkapitālā, kas rada virkni problēmu: a) UIN likuma 4. pantā (8) apakšpunktā noteikts ka likvidācijas kvota jeb nosacītā dividende tiek aprēķināta no pašu kapitāla starpības ar dalībnieku ieguldīto summu, kur dalībnieku ieguldītā summa neietver daļu uzcenojumu; b) UIN likuma	Ņemot vērā ka daļu uzcenojums ir reāls dalībnieku ieguldījums, uzskatām ka būtu precizējamas UIN un Komerclikuma normas nosakot ka daļu uzcenojumam, minētajos gadījumos, ir piemērojamas pamatkapitāla pazīmes, līdz ar ko to ir jāizmato: a) aprēķinot likvidācijas gadījumā ar UIN apliekamo izmaksu dalībniekiem; b) veicot aprēķinu par dalībniekiem

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	11. pantā noteikts, ka saistītajai personai izsniegts aizdevums ir apliekams ar UIN, izņemot ja tas nepārsniedz pārskata gada sākumā reģistrēto pamatkapitālu; c) komerclikuma 204-208. pantā nosakot iespēju samazināt pamatkapitālu, dalībniekiem nav iespējas samazināt pašu kapitāla sastāvā esošo daļu uzcenojumu.	izsniegtajiem aizdevumiem; un c) veicot pamatkapitāla samazināšanu.
23	Šaubīgie debitori, kas radušies līdz 31.12.2017 (UIN). Pārejas noteikumu 31. punkts neatrunā visas ar šaubīgajiem debitoriem iespējamās situācijas. Piemēram, Pārejas noteikumi neparedz, ka var samazināt ar UIN apliekamo bāzi par šaubīgiem debitoriem, ja tie atbilst UIN likuma 9. pantam un tie tiek norakstīti, taču neparedz samazināt ar UIN paliekamo bāzi, ja šāds debitors tiek atgūts. Ņemot vērā, ka VID ir izsniedzis uzziņas, norādot, ka arī par atgūtiem debitoriem var samazināt UIN bāzi, ieteiktu precizēt likuma redakciju to norādot.	Precizēt likuma normas aptverot dažādu "veco" debitoru uzkrājumu kustību scenārijus. Skaidrojums jāpārceļ likuma līmenī.
24	NĪ nodoklis. Salīdzinot situāciju Baltijas valstīs uzņēmumu grupas darbības ietvaros, var identificēt NĪ nodokļa apmēra atšķirības rekonstrukcijas procesa gaitā. Latvijā laikā, kamēr NĪ atrodas rekonstrukcijā un attiecīgi saimnieciskā darbība šajā posmā netiek veikta, uzņēmumam ir jāmaksā pilna NĪ nodokļa summa.	Uz rekonstrukcijas laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus, uzņēmumam būtu jāpiešķir NĪ nodokļa atlaide līdz 100% apmērā. Šādi rekonstrukcijas laika NĪ nodokļa atlaidei būtu jābūt ar likumu fiksētai. Ilgtermiņa investoru interesēs NĪ nodokļa atvieglojumu noteikumiem ir jābūt skaidriem, caurspīdīgiem un bez diskriminēšanas iespējas atkarībā no pašvaldības vai uzņēmuma. Īpašumam var noteikt ierobežojošs termiņš rekonstrukcijas NĪ nodokļa atvieglojumiem, reizi 5 gados piemēram.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

25	UIN. Uzkrājumu uzskaitē šaubīgajiem debitoriem un nepieciešamība izsekot 36 mēnešu periodu radīs lielu administratīvu slogu gan uzņēmējiem, gan VID pie kontroles. Uzņēmumi, kas potenciāli varētu peļņu apzināti novirzīt, pārdodot preces/pakalpojumus, par to nesaņemot samaksu, šo normu apies, neveidojot uzkrājumus, bet arī šādos gadījumos peļņa būs tomēr apliekama pie tās sadales. Savukārt, uzņēmumi, kuru pārskatus pārbauda zvērināti revidenti, uzkrājumus veic atbilstoši prasībām, līdz ar to, šī norma rada slogu bez UIN atdeves.	Izslēgt nepieciešamību apliekamajā bāzē iekļaut uzkrājumus šaubīgajiem debitoriem. Tā vietā paredzēt citas pretizvairīšanās normas, piemēram, nepieļaut šaubīgo debitoru veidošanos ar saistītajām pusēm vai ka par peļņas bāzes lieluma samazinājumu var uzskatīt arī nepamatotu un ilgstošu uzkrājumu šaubīgajam debitoram, un uzlikt par pienākumu veikt debitora norakstīšanu, ja nav saņemta samaksa X gadu laikā kopš darījuma veikšanas.
26	UIN. UIN normatīvi pie saimnieciskās darbības izdevumiem pieskaita arī "priekšmetus, kuri satur komersanta zīmolu, kuri tiek pievienoti precei, lai veicinātu pieprasījumu pēc tās un kuru vērtība nepārsniedz 70 euro vai 5% no reklāmas kampaņas ietvaros reklamētās preces vērtības. Nav noteikts, vai 70 EUR vērtība ir iegādes vērtība vai pārdošanas cena, un kas notiek, ja pievienotā prece pārsniedz limitu (t.i. jāapliek visa pievienotās preces vērtība vai tikai pārsniegums, vai tas ir UIN objekts, vai jāidentificē saņēmējs un jāapliek ar IIN (pēdējais, protams, būtu neiespējami).	Praksē VID interpretācijas atšķiras un ir nepieciešamas iekļaut precizējumus UIN likuma 8. panta 7.daļas 2. punktā.
27	UIN. Augsta efektīvā UIN likme regulāras dividenžu izmaksas gadījumos	Ja uzņēmums regulāri izmaksā dividendes, tiek piemērota zemāka UIN likme (Igaunijas pieredzes pārņemšana).

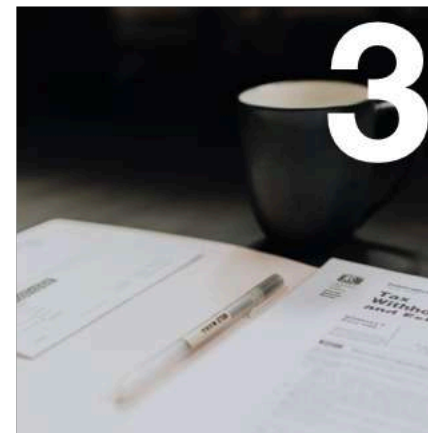
PRIORITĀTE B		
28	UIN. Ierobežota nodokļu zaudējumu izmantošana	Paredzēt pagarināt iespēju izmantot nodokļu zaudējumus (samērīgs periods – 10 gadi). Ļaut pārnest nodokļu zaudējumus reorganizācijas - uzņēmumu pārejas, apvienošanās un sadalīšanas- gadījumos.
29	UIN un PVN. Šobrīd, kad ir tendence taupīt arvien sarūkošos un dabu piesārņojošos resursus, tiek runāts par elektromobiļiem un to izmantošanas iespēju palielināšanu. Taču UIN un PVN likumos nav iekļautas normas, kas attiecas uz elektromobiļiem un to izmantošanu nodokļa maksātāja saimnieciskajā darbībā. Minēto normu iekļaušana varētu veicinātu elektromobiļu izmantošanu komercdarbībā.	Iesakām papildināt UIN un PVN likuma normas, iekļaujot atsauci uz elektromobiļiem un paredzot, ka elektromobiļi pārdošanai netiek piemērots PVN vai arī nodokļa maksātājam ir tiesības no valsts budžeta maksājamās nodokļa summas kā priekšnodokli atskaitīt visu nodokļa summu par elektromobiļa iegādi un uzturēšanu, ja elektromobilis tiek izmantots nodokļa maksātāja saimnieciskajā darbībā. Tāpat arī UIN likumā nosakot, ka izdevumi, kas saistīti ar elektromobiļa iegādi un uzturēšanu ir izdevumi, kas tieši saistīti ar nodokļa maksātāja saimniecisko darbību, ja elektromobilis tiek izmantots nodokļa maksātāja saimnieciskās darbības nodrošināšanā.
30	Soda naudu samērīgums (UIN). 8. panta 2. daļas 10. punktā noteikts, ka līgumsodi un naudas sodi ir ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, ja tie nav samērīgi. MK noteikumu Nr. 677 64. punkts nosaka, ka par samērīgām soda sankcijām ir uzskatāmas sankcijas, ja tās nepārsniedz Civillikumā noteikto likumisko procentu apmēru. Līgumsodi nav tas pats, kas likumiskie procenti. Nav skaidrojums vai vadlīnijas, pēc kurām noteikt vai tās nepārsniedz likumisko	Nepieciešams skaidrojums, precizējams ar MK noteikumiem.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	procentu apmēru, piemēram, nav vadlīnijas kā noteikt, vai ēkas apsaimniekotajā soda nauda par darbinieka ieejas kartītes nozaudēšanu ir uzskatāma par samērīgu.	
31	Aizdevuma summa (UIN un IIN). "(5) Taksācijas perioda ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamo bāzi samazina par atmaksāto aizdevuma summu, ja kādā no pirmstaksācijas periodiem aizdevumu summa bija iekļauta ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē vai saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 8.1 pantu aizdevums bija aplikts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli." IIN likumā nav šādas atkāpes. Realitātē visbiežāk UIN sekas iestāsies ātrāk kā IIN sekas. Tā kā IIN likumā nav normas, kas novērstu dubulto aplikšanu ar ienākuma nodokli, faktiski var būt situācija, kad aizdevums ir aplikts ar UIN un pārsniedzot noteiktu termiņu, tiek aplikts arī ar IIN. Tikai situācijā, kad aizdevums tiek atmaksāts, ir iespēja saņemt samaksāto nodokli.	Priekšlikums: izstrādāt vienotu pieeju IIN un UIN vajadzībām (proti, ja ir aplikts ar vienu nodokli, tad nav jāapliek ar otru). Normas ir jāsaskaņo.
32	UIN Pastāvīgās pārstāvniecības. Gadījumos, kad Latvijā ir galvenais uzņēmums ar pastāvīgajām pārstāvniecībām ārvalstīs, atbilstoši UIN likuma 4. pantam apliekamā bāze veidojas, summējot taksācijas periodā Latvijā un ārvalstīs aprēķinātos objektus. Savukārt, rēķinot 5% limitu personāla ilgtspējas izdevumiem, tiek ņemta bruto alga tikai tiem darbiniekiem, kas strādā galvenajā uzņēmumā. Tādējādi uzņēmumiem, kam ir pastāvīgās pārstāvniecības ārvalstīs, ir nelabvēlīgāks likuma regulējums.	Nepieciešami precizējoši grozījumi MK noteikumos.

Rekomendācijas pa grupām

Pievienotās vērtības
nodoklis, akcīzes nodoklis,
muitas nodoklis, izložu un
azartspēļu nodoklis

3. grupa	Problēma	Risinājums
1	PVN. Uzņēmumiem problēmas rada PVN deklarāciju labošana par saņemtajiem pakalpojumiem no citas dalībvalsts vai trešo valstu vai trešo teritoriju nodokļa maksātājiem, jo, saskaņā ar PVN likuma 122.pantu, PVN par šiem pakalpojumiem jānorāda deklarācijā brīdī, kad pakalpojums saņemts vai atlīdzība ir veikta avansā. Ļoti bieži rēķins tiek saņemts pēc pakalpojuma saņemšanas brīža, kā rezultātā jāveic nemitīgi PVN deklarāciju labojumi. Tas ievērojami palielina uzņēmumu administratīvo slogu, kā arī rada problēmas automatizēt PVN deklarācijas sagatavošanas procesu.	Lai mazinātu administratīvo slogu uzņēmumiem, kā arī rastu iespēju automatizēt procesu, ierosinām veikt izmaiņas PVN likumā. Sniegt iespēju uzņēmumiem izvēlēties PVN norādīt tā taksācijas perioda nodokļa deklarācijā, kurā saņemts pakalpojums un rēķins par sniegto pakalpojumu.
(1) komentārs	Pēc sarunām ar Finanšu ministriju efektivitātes nolūkos šobrīd 1. punkts ir izņemts no darba kārtības.	

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

2	PVN. Ārvalstu uzņēmumiem Latvijā problēmas rada situācija, ka praktiski nav iespējams bez pārmērīgām soda sankcijām brīvprātīgi deklarēt Latvijā veiktos darījumus, ja ārvalstu uzņēmums nav bijis laicīgi reģistrējies Latvijas PVN reģistrā t.i. vēl pirms darījumu veikšanas Latvijā. Latvija ir viena no atsevišķām ES dalībvalstīm, kurā nav iespējama PVN reģistrācija ar atpakaļejošu datumu. Savukārt, darījumu, kas veikti pirms reģistrācijas PVN reģistrā, deklarēšana un priekšnodokļa atskaitīšana par tiem ir būtiski ierobežota – proti, par darījumiem, kas veikti pirms PVN reģistrācijas priekšnodoklis vai nu nav atskaitāms vispār (piemēram, ja preces, kas iegādātas pirms reģistrācijas, ir arī jau pārdotas), vai arī ievērojami apgrūtināta – piem. precēm, par kurām vēlas atskaitīt priekšnodokli, jābūt vēl uzņēmuma rīcībā (krājumos). Tas ir radījis situāciju, ka reti kurš ārvalstu uzņēmums izvēlas brīvprātīgi deklarēt ar PVN apliekamos darījumus Latvijā, ja tas nav bijis izdarīts laicīgi, jo soda sankcijas ir pārmērīgas – līdz pat pilnīgai priekšnodokļa atskaitīšanas nepieļaušanai, kas ir pretrunā PVN direktīvas pamatprincipiem un EST judikatūrai.	Veikt izmaiņas PVN likumā paredzot: 1) iespēju reģistrēties PVN reģistrā ar atpakaļejošu datumu (un piemērot PVN likumā paredzētos noteikumus gan attiecībā uz veiktajiem darījumiem, gan arī saņemtajām precēm/pakalpojumiem – proti, atļaujot priekšnodokļa atskaitīšanu par apliekamiem darījumiem ar nosacījumi, ka priekšnodoklis izmantots apliekamiem darījumiem); vai arī, ja nav iespējama reģistrācija ar atpakaļejošu datumu, veikt izmaiņas attiecībā uz priekšnodokļa atskaitīšanu par darījumiem, kas veikti pirms PVN reģistrācijas, piemērojot likumā “Par nodokļiem un nodevām” paredzētās nokavējuma naudas, bet ļaujot atskaitīt priekšnodokli par ar PVN apliekamiem darījumiem, kas ir veikti pirms PVN reģistrācijas – atbilstoši EST judikatūrai.
3	PVN. Importa atļauja PVN darījumiem nav pieejama ārvalstu komersantiem. Šo nesen ieviesa likumā (sašaurināja to personu loku, kas var iegūt šīs atļaujas), pamatojot ar cīņu pret krāpniecību. Esošais regulējums ir diskriminējošs pret ārvalstniekiem, salīdzinot ar vietējiem uzņēmumiem.	Importa PVN atļauja – jāparedz iespēja to iegūt arī ārvalstu komersantiem.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

4	Akcīzes nodoklis bezalkoholiskajiem dzērieniem. Ir nesamērīgi izcelt konkrētu produktu grupu, t.i. bezalkoholiskos dzērienus, bez nacionāla līmeņa iedzīvotāju uztura paradumu pētījuma par pievienotā cukura, sāls un tauku īpatsvaru uzturā. leviešot paaugstināto akcīzes nodokļa likmi tikai saldinātajiem bezalkoholiskajiem dzērieniem pieaugs pārrobežu tirdzniecības un valsts budžeta negūto ieņēmumu riski, līdzīgi kā tas notiek pašlaik alus un stipro alkoholisko dzērienu segmentos. Paaugstinātās likmes bezalkoholiskajiem dzērieniem ir nesamērīgas salīdzinājumā ar alus un stiprā alkohola likmēm, radot situāciju, kurā faktiski tiek sekmēts alkoholisko dzērienu patēriņš.	Veselības ministrijai (VM) nepieciešams veikt visaptverošu nacionāla līmeņa pētījumu par iedzīvotāju uztura paradumiem, apzinot galvenos aptaukošanās iemeslus un iespējas pārtikas produktu sastāva uzlabošanai, lai mazinātu pārmērīgu tauku, cukura un sāls daudzumu pārtikas produktos. Finanšu ministrijai (FM), izvērtējot VM informatīvo ziņojumu, nodokļu reformas ietvarā nepieciešams apsvērt jaunu akcīzes preču grupu izveidi vai izmaiņas esošajās, nosakot atbilstošas akcīzes nodokļa likmes. Pašlaik piedāvātā produktu grupa, t.i. bezalkoholiskie saldinātie dzērieni, ir diskriminējoša, ņemot vērā pievienotā cukura īpatsvaru citās produktu grupās.
4A	Akcīzes nodoklis alum. Nekoordinēta akcīzes likmes politika saistītām akcīzes preču grupām, t.i. alum un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem var novest pie nevēlamas ietekmes no sabiedrības veselības viedokļa - veicot pretējas izmaiņas akcīzes nodokļa likmēs alum un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem tiek iedragāta ilgtermiņa sabiedrības veselības politika.	Veicot izmaiņas akcīzes nodokļa likmēs pārtikas preču grupā, nepieciešams ņemt vērā ilgtermiņa sabiedrības veselības politikas apsvērumus, neveicot pretēji vērstas izmaiņas akcīzes nodokļa likmēs. Reformas kontekstā nepieciešams izlīdzināt attiecību starp akcīzes likmēm alum un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem - paaugstinot akcīzes nodokļa likmi stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, ievērojot iepriekš noteikto izmaiņu dinamiku Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs.
5	Akcīzes nodoklis. <i>Par akcīzes nodokli - 14.pants</i> Dažāda akcīzes nodokļa likme naftas produktiem Baltijas valstīs būtiski ietekmē degvielas tirdzniecības realizācijas	Lai palielinātu akcīzes nodokļa ienākumus Latvijas valsts budžetā (palielinot degvielas apjoma pieprasījumu Latvijā) un saglabātu un uzlabotu

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	apjomus Latvijas pierobežas teritorijā, kā arī atstāj negatīvu ietekmi uz transporta nozari kopumā (īpaši, starptautisko kravas pārvadājumu jomā). 2020. gada 1.janvārī plānotā akcīzes nodokļa celšana Latvijā ievērojami palielinās degvielas cenu starpību starp Latviju un Lietuvu. Degvielas cenu atšķirība: 8-9 centi. Šis būtiski ietekmēs degvielas pārdotos apjomus Latvijas pierobežā un attiecīgi ietekmēs akcīzes nodokļu ieņēmumus.	konkurētspēju naftas produktu tirdzniecības nozarē ar tuvākajām kaimiņvalstīm (Lietuvu, Igauniju, iespējams arī Poliju), ir nepieciešams akcīzes nodokļa politiku attiecībā uz naftas produktiem veidot un sinhronizēt starpvalstu līmenī, vienojoties par kopīgu stratēģiju – celtu nodokļus vienādos apmēros.
6	Akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem. Akcīzes preču nelegālā aprite ir nopietna problēma Latvijā, kas apdraud valsts budžeta ieņēmumus, nelabvēlīgi ietekmē legālo uzņēmējdarbību, kā arī apdraud sabiedrības veselības politikas mērķus. Pārdomāta turpmākā tabakas akcīzes nodokļa politikas izstrāde kopā ar mērķtiecīgu un koordinētu tiesībsargājošo iestāžu darbu, t.sk. arī efektīvu sodu politiku, ir svarīgi faktori cigarešu kontrabandas mazināšanā. Cigarešu nelegālais tirgus rada zaudējumus Latvijas valsts budžetam aptuveni 60 miljonu EUR apjomā, vienlaikus radot apdraudējumu sabiedrības veselībai, kā arī valsts drošībai.	Tabakas akcīzes nodokļa politika jāveido ilgtermiņā, ievērojot pakāpeniskuma (nodokļa paaugstināšana līdz 5% gadā) un paredzamības principu. Ievērojot PB rekomendācijas, turpināt samazināt procentuālo komponenti cigarešu akcīzes nodoklī, proporcionāli palielinot specifisko komponenti un nodrošinot efektīvu minimālo akcīzes nodokli. Šāda kompleksa pieeja (paredzamība, pakāpeniska nodokļa paaugstināšana, izmaiņas cigarešu akcīzes nodokļa struktūrā) radītu prognozējamus un pieaugošus akcīzes nodokļa ieņēmumus, stiprinātu cīņu pret nelikumīgo tirdzniecību, kā arī pozitīvi ietekmētu sabiedrības veselības mērķus.
7	PVN likme svaigiem pārtikas produktiem. Augstas mazumtirdzniecības cenas pārtikas precēm rada lielu "pelēko zonu" pārtikas preču sektorā, tādējādi mazinot vietējo ražotāju konkurētspēju veikala plauktos. Vistiešāk augstas pārtikas preču cenas skar vismazāk aizsargātās sabiedrības grupas, kurām atbalsts būs īpaši	Samazināt PVN likmi (5%) svaigajām pārtikas precēm (svaigas zivis, gaļa, olas un piena produkti), tādā veidā mazinot pelēko sektoru pārtikas preču tirgū, veicinot vietējo ražotāju konkurētspēju un atbalstot iedzīvotāju grupas ar zemākajiem ienākumiem.

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	svarīgs Covid-19 pandēmijas izraisītās ekonomiskās krīzes laikā. Lielākajā daļā Eiropas valstu spēkā jau ir samazināta (0-14%) PVN likme pārtikas precēm, kas risina augstāk minētos jautājumus, taču šobrīd Latvijā likmes samazinājums skar vien ļoti šauru produktu grupu.	
--	---	--

Rekomendācijas pa grupām

Nodokļu administrēšana

4. grupa	Problēma	Risinājums
1	Nodokļu administrēšana. <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i> Darbiniekiem ar mainīgu darba stundu skaitu ir dažādas IIN (20%/ 23%) likmes un kopējais gada ienākums. Mainīgs ienākumu daudzums katru mēnesi, var palikt gada ietvaros VID parādā, lai gan katru mēnesi maksāti visi nodokļi. <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli - 12. pants</i> Neprecīzs prognozētais neapliekamais minimums studentiem un/vai māmiņām. Joprojām kontrole pret algu, par kuru nepienākas neapliekamais minimums atrodas pie uzņēmuma. <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli - 4. pants</i>	Iespēja ziņojot jaunu darbinieku EDS, veicot izmaiņas darba algā varētu norādīt arī bruto algu Savienot VSAOI atskaites un IeleN pārskatu par izmaksām nerezidentiem Ieviest izmaiņas, kas ļauj darba devējam uzzināt par šāda veida izmaiņām uzzināt laicīgi – caur VID ziņojumu (pirms tiek iesniegtas atskaites un saņemti kļūdas paziņojumi)

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

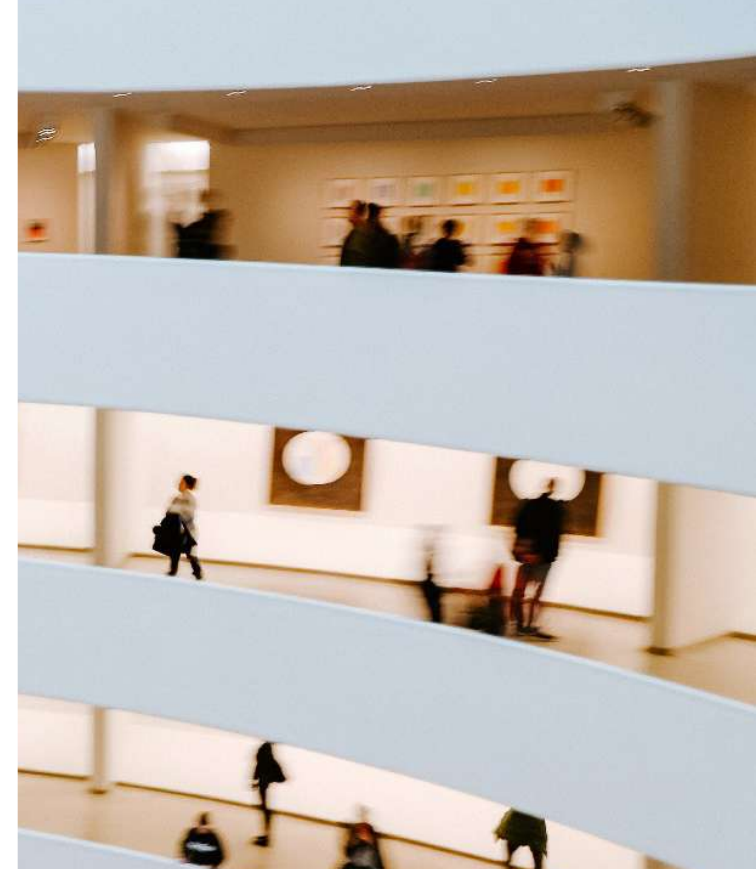
	Ziņojums par darbiniekiem, kas no nodokļu nerezidentiem kļūst par rezidentiem. VID veic izmaiņas ar atpakaļejošu datumu, taču šīs izmaiņas nedod iespēju darbiniekiem pieprasīt pārmaksātos nodokļus izmantojot gada deklarāciju, jo nav savienotas atskaites VSAOI un IeleN pārskats par izmaksām nerezidentiem (abas turklāt tiek iesniegtas par dažādiem taksācijas periodiem). <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli - 4. pants</i> Nodokļu rezidentu statusa maiņa. Uzņēmums, par to, ka darbinieks mainījis nodokļu rezidenta statusu, uzzina iesniedzot atskaites VID, kur saņem kļūdas paziņojumu. Līdzīga situācija, kad darbinieks NMR(Nodokļu maksātāja reģistrācijas numuru) nomaina pret Personas kodu. Izmaiņas uzzinām tikai iesniedzot atskaites un saņemot kļūdas paziņojumu.	
2	Nodokļu politikas izmaiņas. Neparedzamība nodokļu politikas veidošanā un īstenošanā.	Pieņemot lēmumus, kas ievērojami ietekmēs Latvijas ekonomikai būtiskas tautsaimniecības nozares, aicinām lēmumu pieņēmējus laikus diskutēt ar nozari un kopīgiem spēkiem rast ilgtspējīgu risinājumu. Nodokļu izmaiņas, par kurām tiek paziņots vien 3 mēnešus pirms jaunās kārtības stāšanās spēkā, grauj uzņēmēju konkurētspēju, palāvēību uz stabilu uzņēmējdarbības vidi un spēju plānot savu darbību īstermiņā un ilgtermiņā.
3	Nodokļu administrēšana. Praktisko piemērošanu, interpretāciju uzņēmējiem, kam nav konsultanti.	Ir nepieciešamas VID vadlīnijas, skaidrojumi. Iesaistīt attiecīgās asociācijas un organizācijas konsultējoties

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

		pirms tiek sagatavotas vadlīnijas. Iesaistot industriju savlaicīgi un ievērojot caurspīdīguma principu.
4	NĪN administrēšana. Ja uzņēmumam parādās nodokļu jautājums, tas parasti griežas VID. Ja uzņēmumam parādās specifisks jautājums par NĪ nodokļi, bieži vien VID nevar līdzēt, jāskaidrojas ar vietējo pašvaldību (piemēram Rīgas Domes Pašvaldības Ieņēmumu Pārvaldi). Jautājumi mēdz būt komplicēti, bet pēc pieredzes, jautājumi par EUR 200 000 nodokli uzņēmumam un par EUR 50 nodokli fiziskai personai tiek izskatīti kopējā "rindas kārtībā". Pašvaldībās nav "lielo NĪ nodokļa maksātāju" nodaļa vai speciālisti.	Priekšlikums: atvēlētais resurss no pašvaldības vai valsts puses NĪ jautājumu izskatīšanai uzņēmumam, kura NĪ nodokļa gada apmērs ir virs EUR 100 000.
5	NĪN administrēšana. NĪ attīstītāji ir vairākkārt saskārušies ar situāciju, kad pie kadastrāla nolietojuma aprēķina pēc ēkas rekonstrukcijas Valsts zemes dienesta speciālisti piešķir zema nolietojuma likmes ēku konstruktīviem elementiem, kuri konkrētas rekonstrukcijas laikā netika iesaistīti. Tā rezultātā tiek mākslīgi palielināta ēkas kadastrālā vērtība un attiecīgi arī ikgadēja NĪ nodokļa apmērs. Uzņēmumi ir spiesti formāli vērsties pie Valsts zemes dienesta ar lūgumiem izlabot šāda kļūdas, kas aizņem laiku un resursus, turklāt šī procesa laikā uzņēmumam jāmaksā nepamatoti palielinātais NĪ nodoklis.	Priekšlikums: pasvītrot kadastrālās vērtības komponentu aprēķināšanas nozīmi attiecīgiem valsts zemes dienesta speciālistiem, ieskaitot to ietekmi uz NĪ nodokli.
6	Nodokļu administrēšana. Ar vienotā nodokļu konta ieviešanu no 2021. gada nodokļu nomaksa tiks administrēta automātiski. VID ģenerāldirektoram pieņemot lēmumu (apstrīdēšanas rezultātā) par uzrēķinu, nodokļu	Paredzēt izņēmumu, nosakot ārpus rindas kārtību MK noteikumu Nr.661 "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai" 5. punktā (maksājuma identifikators) attiecībā uz VID

Pielikums 1 FICIL nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

	parāda nomaksa ir jāveic neatkarīgi no prasības iesniegšanas tiesā. Vienotajā nodokļu kontā primāri saskaņā ar esošo regulējumu tiek segta vecākā saistība. Tādējādi situācijā, kurā uzrēķinu uzņēmums nevarēs segt, veidosies arī citu nodokļu parāds. Rezultātā visdrīzāk nodokļu maksātājs <i>[ja vien netiek pieņemts pagaidu noregulējums (ja lēmums ir pirmšķietami prettiesisks), kam nevajadzētu būt normai katrā gadījumā]</i> savas tiesības pārsūdzēt VID ģenerāldirektora lēmumu tiesā faktiski nevarēs izmantot. Tādējādi tiek aizskartas Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz tiesu situācijā, kurā nodokļu maksātājs objektīvi nevar parādu samaksāt.	veiktajiem uzrēķiniem gadījumā, ja VID ģenerāldirektora lēmums tiek pārsūdzēts tiesā.
7	Nodokļu administrēšana. Situācijā, kurā ir veikta kāda kļūda (tostarp likuma interpretācijas rezultātā), bet nav nekādu nodokļa neapmaksas risku, nodokļa maksātājam noteiktos gadījumos nākas maksāt faktiski sodu nodokļa formā.	Gadījumā, ja nodokļa maksātāja darbības rezultātā nav konstatējams, ka budžetam ir nodarīts kaitējums vai nodokļa maksātājs ir guvis nodokļa priekšrocības, tad VID neveic nodokļu uzrēķinu (attiecīgi arī nokavējuma nauda neveidojas).

FICIL nostājas ziņojums nr. 4

Ārvalstu investoru padomes Latvijā nostāja par nodokļu politiku un administrēšanu

FICIL ir nevalstiska organizācija, kas apvieno 38 lielākos ārvalstu uzņēmumus no dažādām nozarēm, 10 ārējās tirdzniecības palātas, Francijas ārējās tirdzniecības konsultantus un Rīgas Ekonomikas augstskolu (SSE Riga). FICIL misija ir uzlabot Latvijas uzņēmējdarbības vidi un konkurētspēju ārvalstu investīciju piesaistē, izmantojot tās biedru pieredzi un zināšanas, lai sniegtu rekomendācijas valdībai.